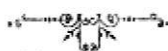

O Cusaniji nisem mogel mnogo doznati do danes. Prijatelj J. K. mi je pisal novembra meseca 1882. l. iz Gorice: „Prof. Štefan Kocjančič misli, da je bil Josip Cusani rojen v sv. Petri pri Gorici. Izvestno je, da je bil kapucinec, pozneje je stopil iz samostana in bil sveten duhoven, verjetno okolo 1730. leta v Šempasi. Pri kapucinih sem bil, a nisem mogel dobiti ničesar, kajti 1810. leta so Francozi razdrli trinajst samostanov, vsem pa pobrali zapisnike in arhive ter — požgali.“ — Morebiti se dá kaj najti v samostani pri sv. Križi Vipavskem!

Zvedel sem v Czörnigovi zgodovini: „Das Land Görz und Gradisca, Wien, Braumüller 1873.“ na 524., 763. in 836. strani, in v Morellije v em: „Saggio Storico della Contea di Gorizia, Gorizia 1773“, na 116., 156. in 350. strani, da je bivala uže v 14. stoletji in dalje na Goriškem plemenita obitelj Cusani; prof. S. Rutar v „Zgodovini Tolminskega, v Gorici 1882.“ se spomina Cusanijev na 39., 86. ter 131. strani in Gio. Pietro: „Corona della nobiltà d' Italia, Bologna 1639“ v I. deli na 78., 228., 278. in 309. strani ter v II. deli na 418. in 660. str. P. F. Amand. Hermann, „Capistranus Triumphans etc. Coloniae MDCC“ navaja na 383., 719., 838 in 833. strani, *Dominum Cardinalem Cusanum*, ki je žil v prvi polovici petnajstega veka. (Dalje prihodnjic.)

Listek.

Novo knjige slovenske. Prizori iz otroškega življenja. Stoprav po preteku dveh let se je uresničila ideja, rekše sklep občnega zbora društva „Narodna šola“ z dné 10. septembra 1884. l. Takrat namreč so zbrani društveniki, uvidevši veliko praznoto na literarnem polji za slovensko mladež, sklenili izdavatı knjižice slovenski mladini v pouk in kratek čas. Temu ukrepu se je pridružil še drugi, po katerem je bil odbor društva „Narodna šola“ pooblaščen, nastaviti po deželi učitelje poverjenike za nabiranje prostovoljnih denarnih doneskov, s katerimi bode jelo potem napominjano društvo izdavatı toliko potrebne knjižice naši mladini v pouk in kratek čas.

Odbor društva „Narodna šola“ je že v svoji prihodnji seji meseca oktobra 1884. l. postavil po deželi 25 učiteljev poverjenikov, ki so takoj začeli svoj posel zvrševati. Precěj denarja se je nabralo v kratkem času, četudi nekateri poverjeniki, bodisi po lastni malomarnosti, bodisi po drugih okolnostih niso ničesa storili. Posebnih zaslug sta si pridobila pri tem poverjenika, gospoda učitelja J. Černe na Vrhniki in J. Ravnikar v Krškem s tem, da sta v ta namen priredila predpustom lanskega leta posebne veselice. Z Vrhnike je dobil odbor društva „Narodna šola“ v ta namen 50 gl. 14 kr., s Krškega pa 42 gl. 26 kr. Tudi nekateri drugi poverjeniki so doposlali precejšnje vsote, kar je sleharn lahko razvidel iz konecletnega društvenega računa za opravilno dobo 1884—1885.

Opisati bi moral sedaj nadaljno delovanje odborovo, kar se tiče ukrepa občnega zbora, da jame društvo „Narodna šola“ izdavatı knjižice mladini v pouk in kratek

čas. Ker pa odbor od tistega časa dalje, ko je postavil poverjenike, ni imel nobene seje več, težko bi mi bilo govoriti na njega hvalo o knjižici, ki je zgolj le po trndu in posredovanji društvenega predsednika g. Fel. Stegnarja zagledala beli dan. — Ko bi on ne bil na svoj rovaš stopil v dogovor s tiskarjem Grubbauerjem v Lincu in pa z g. Funtkom, ki je blagovolis Grubbauerjevimi slikami napisati primerni tekst, niti danes bi ne imeli te knjižice in za ta namen že nabrani denar bi ležal še danes mrtvo obrestovan v ljubljanski hranilnici. — Usojam si pri ti priliki opomniti na potrebo, da se prenaredé jako pomanjkljiva in že zastarela pravila društva „Narodna šola.“ Ako so v obče odbori s prevelikim številom odbornikov jako neumestni, velja to še posebej o naši „Narodni šoli“, kjer velevajo društvena pravila, da mora biti vsaj 6 odbornikov v Ljubljani, to je, oni morajo biti ljubljanski učitelji, a le 3 smejo biti vnanji. Kdor pozna razmere, kakeršne so bile pred petimi leti in kakeršne so de oma še dandanes, umel bode lahko, kaj hočem povedati s tem, da navajam jako nesrečni paragraf društvenih pravil, kar se tiče volitev.

Čast in hvala, da smo dobili knjižico, katero je ravnokar izdala „Narodna šola“, gre torej v prvi vrsti le društvenemu predsedniku g. F. Stegnarju, kar mu bodi tù očitno pripoznano!

Knjižica „Prizori iz otroškega življenja“, spisal Anton Funtek, založila „Narodna šola“ v Ljubljani, tiskal Matej Grubbauer v Lincu, obseza na 24 straneh 12 barvanih slik in ravno toliko tem slikam primernih pesmij. Tudi na platnicah je dvojce slik z naslovom vred.

Da je g. Funtek spisal knjigo, ki naj bi nadomestovala nemške „Bilderbücher“, vredno je tem bolj hvale, ker je s tem popolnil veliko praznoto v slovenski mladinski literaturi. Šest do osemletnim otrokom nismo imeli sedaj kaj v roko dati; preobširne so vse slovenske knjige te vrste zánje. Ker večinoma niso ilustrirane, tudi zaradi tega ne ugajajo malim otrokom, ki ljubijo veliko bolj slike, kakor suhoparni tekst, katerega začetniki v branji umeti ne morejo.

Posebno všeč so nam tudi kratki stavki, ki le redkokedaj sezajo iz jedne vrstice v drugo. G. Funtek, pedagog, uvaževal je to pri vseh pesmih. Želeti bi bilo le, da se v prihodnje odstrani raba menj razumljivih besed, kajti čestokrat nimajo otroci nikogar, ki bi jim te razlagal.

Tudi po vsebini so pesmi zelo mnogovrstne. Pesem „Pri kokoših“ uči otroka usmiljenja do živali, a druga, „Dobrotna Minka“, usmiljenja do siromakov. Pesmi „Mali zaspanček“ in pa „Bodi oprezen“ sta zgolj prizora, kakeršni se v otroškem življenji pojavljajo vsak dan. — Pesmi „Pri golobih“ in „Lačen psiček“ pisani sta v ónem naivnem jeziku, katerega čestokrat slišimo pri naših otrocih, kadar se pogovarjajo z živalimi. Tudi pesem „V kuhinji“ je prejšnjima podobna; razločuje se od njih le v tem, da sedi tù okoli kotla čvetero otrok. „Štirje godci“ je pesem, ki opisuje bosopétega Markca v družbi treh gosij. Vesela ta družba tako razsaja, da se vzbudi mlajši bratec. — Pesem „Umetnik“ predstavlja nam óno vrsto otrok, ki vadi že v nežni mladosti óni dar, ki pozneje čestokrat ustvarja umetnike — slikarje. — Pesmi „Deček z opico“ in „Poredna dečaka“ imata snov iz življenja mestnih otrok. Ubog deček služi z naučeno opico in malo lajno sebi in živalce kruha. Poredna dečaka, ki imata nalog snažiti mestnim gospodom čevlje, mažeta si s ščetkami nosove. — Zadnja pesem „Trije vojaki“ je povse originalna misel, kakor so tudi originalni prizori med dečkami, ki igrajo vojake.

Papir je močan, tisek velik in razločen. Cena knjižici — izvod velja 20 kr., po pošti 5 kr. več — je pa primeroma nižja nego nemškim knjigam te vrste. Upati smemo torej, da bode knjiga kmalu razprodana ter da nam kmalu dojde drugi zvezek te knjižnice za slovensko mladino. —j—

Trubarjeva tristoletnica. Na povabilo slovenskega pisateljskega društva v Ljubljani se je zbralo dné 3. julija v salonu ljubljanske čitalnice več odlične gospôde, da je dostojno praznovala tristoletni spomin Trubarjeve smrti. V daljšem slavnostnem govoru je prof. Fr. Levec zbranim čestiteljem Trubarjevim podal živo sliko njegovega življenja in delovanja ter je v govoru svojem zlasti poudarjal nesmrtné zasluge Trubarjeve za književnost slovensko. Slavnostnega banketa se je udeležilo dô 80 oseb. Z navdušenimi govori in ubranim petjem smo čestili moža, ki je položil osnovni kamen najimenitnejšemu delu narodne prosvete naše. Tudi v Trstu so 3. julija na enak način slavili spomin Trubarjev in g. Lovro Žvab je v dovršenem govoru slavil velike Trubarjeve književne zasluge za vse Slovence.

Zupanova slavnost. Dné 11. julija se je v rojstveni hiši slovenskega pesnika in pisatelja slovesno odkrila spominska plošča, o kateri smo govorili že v zadnjem listu. Iz Ljubljane so prišli pisateljsko društvo, „Slavec“ in „Sokol“; iz Kamnika pevsko društvo „Lira“, iz Dola ondotno bralno društvo. Naroda je bilo zbranega pri tem velikem narodnem prazniku gotovo do 3000 duš. Na Prevoje došla društva je pred slavolokom pozdravil g. župan Janko Kersnik in po izbornem slavnostnem govoru g. direktorja Fr. Wiesthalerja se je odkrila slavnostna plošča. Do pozne noči so se potem vrstile pesmi in napitnice, v katerih so govorniki proslavljali spomin dr. Zupana in njegove velike zasluge za književnost slovensko. Ločili smo se od prijaznih Prevoj prepričani, da je hvaležni narod dostojno proslavil spomin narodnega pisatelja in mučenika.

Jurij Šubic — Hrvat. V Berolinn izhajajoči list, „Illustrirte Frauenzeitung“, prinaša v svoji številki 13. z dné 1. julija t. l. podobo Jurij Šubičeve slike, katero je pred nekaj leti razstavil v pariškem „Salonu“ pod imenom, „Avant la chasse“, in se jako laskavo izraža o nji. Predstavlja nam podoba normandskega kmetskega lovca, ki se odpravlja na lov. „Ljubljanski Zvon“ je o svojem časi že poročal o ti sliki, katero je naš slikar zvršil v Normandiji. „Lokalni kolorit in izvrstna poraba svetlobe sta pridobili podobi upravičeno priznanje“, pravi „Ill. Frauenztg.“ ter pristavlja: „Umetnik Georges Subic (sprich Subitsch) je rodом Hrvat in rojak Skarbine, ker se je oče tega tudi porodil v Hrvatski. Oba umetnika sta si slična kar se tiče natančnega opazovanja narave in presenetujoče realitike v efekti svetlobe.“

„Gallus Jakob“ — tako piše Hermann Mendel, „Musikalisches Conversations-Lexikon IV. Band, Berlin 1874. pg. 115 — 116.“ — „einer der bedeutendsten deutschen Contrapunktisten der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts, hiess eigentlich Hähnel oder in der Volksmundart Handl. Um 1550 zu Krain geboren, wurde er Kapellmeister des Bischofs Stanislaus Pawlowski von Olmütz, darauf kaiserl. Kapellmeister und starb sehr berühmt am 4. Juli 1591 zu Prag. Die zahlreichen Trauergedichte auf seinen Tod bilden in der Strahover Bibliothek zu Prag eine eigene Sammlung. -- G.'s Ansehen als Tonsetzer war sehr gross, und er verdiente auch das Lob vollständig, welches ihn den besten italienischen Tonmeistern seiner Zeit würdig zur Seite stellte. Vom deutschen Kaiser erhielt er 1588 zur Herausgabe seiner Werke ein Privilegium auf zehn Jahre, und diese sind: „Musicum opus 5, 6 et 8 vocum“ (4 Theile, Prag 1586, 1587 und 1590; in Frankfurt a. M. und Nürnberg, trotz des Privilegiums schon 1588 und 1591 nachgedruckt); im 4. Theile befindet sich u. A.